

Kommunal og regionaldepartementet
Bolig- og bygningsavdelingen
Postboks 8112 Dep

0032 OSLO

Oslo, 11. juni 2008

FORSLAG TIL NY PLAN- OG BYGNINGSLOV:

§ 30-3: SKILT- OG REKLAMEINNRETNINGER

Det vises til forslag til ny plan- og bygningslov, ny § 30-3 om skilt- og reklameinnretninger. Det har etter det opplyste vært et hovedmål å gjøre gjeldende paragraf tydeligere, mer forståelig og lettere tilgjengelig for både tiltakshavere og myndighetsutøvere, og man har til en viss grad lykket med dette. Allikevel er det et par punkter som bør bearbejdes videre – enten før eller under Stortingets behandling av lovforslaget:

NY NORSK STANDARD FOR SKILTING (NS 3041):

For omtrent et år siden utga Standard Norge en fullstendig revidert og oppdatert versjon av NS 3041 basert på erfaringene med skilt og reklame man har høstet over de siste 15 årene. Komiteen besto av nøkkelpersoner innen visuell kommunikasjon/skilting av og i det offentlige rom. Det mest banebrytende arbeidet med denne standarden er en grundig gjennomgåelse og fullstendig revidering av begrepene som (bør) benyttes av fagfolk, herunder grafiske designere, skiltleverandører og myndighetsutøvere. Dette resulterte i et sett begreper med tilhørende definisjoner og illustrasjoner som komiteen håpet kan være retningssivende for en ytterligere profesjonalisering av fagområdene, og at begrepene etter hvert vil få innpass i lover og forskrifter, og derigjennom tas i bruk av de aktuelle aktørene.

Jeg registrerer at forslaget til ny plan- og bygningslov ikke har tatt dette arbeidet inn over seg, men fortsetter å bruke gamle begreper som "Skilt- og reklameinnretninger". Dette er synd. Det er nemlig gode grunner for å adoptere begrepene i den nye standarden:

- I departementets kommentarer presiseres det at det er den fysiske innretningen som omhandles, uavhengig av budskapet. Dette er helt i tråd med hvorledes komiteen også har tenkt, slik at den fysiske innretningen, det overbyggende begrepet ifølge standarden ganske enkelt er "Skilt". Under dette begrepet vil man kunne finne "Virksomhetsskilt" og "Reklameskilt" som betegnelser på skiltets budskap.
- I tidligere utgaver av § 107 (Skilt og reklame) ble det stilt ulike krav til skilt og reklame når det gjaldt søknadsplikt. Dette er senere opprettholdt i forskrift (SAK) til dagens § 107, der det stilles strengere krav til søknadsplikt og utførelse for reklameskilt enn for virksomhetsskilt. Det er uklart hvorvidt forskriften til det fremlagte lovforslaget vil videreføre dette skillet. Uansett vil eventuelle ulike krav til virksomhetsskilt og reklameskilt kunne dekkes opp i forskrift og veiledning selvom selve lovteksten benytter samlebegrepet "Skilt". Dette vil også tydeliggjøre forskjellene.

- Ved denne revisjonen av plan- og bygningsloven har man en gylden anledning til å begynne innføringen av et standardisert begrepssett og harmoniseringen av de aktuelle begrepene i ulike lovverk (plan- og bygningsloven, vegloven, naturvernloven) og kommunale vedtekter, og det virker søkt å ikke gjøre det nå.
- Ved å innføre begrepene i NS 3041 vil dette også ha en pedagogisk, kompetansehevende og harmoniserende effekt hos de lokale bygningsmyndighetene, tiltakshavere, prosjekterende og ansvarlige søkere.

TILLATELSER OG TIDSHORISONTER

Lovforslaget forsøker også å tydeliggjøre hvilke muligheter kommunene har til å gi ulike typer tillatelser avhengig av i hvilken grad kommunen ønsker å ha styringsmulighet over tiltaket etter at tillatelse er gitt. I utgangspunktet oppfatter jeg dette som positivt. Tidligere hadde kommunene anledning til å gi tillatelse for en (kort), tidsbegrenset periode eller inntil videre. I det første tilfellet ga dette tiltakshaver full rettsbeskyttelse; kommunen kunne med andre ord ikke gå inn og kreve tiltaket forandret eller fjernet, selvom det (etter en stund) skulle vise seg å være i strid med materielle eller formelle krav i loven eller kommunal vedtekt. I det andre tilfellet ble tillatelse gitt "inntil videre", og kommunene hadde ifølge loven adgang til å (trekke tillatelsen tilbake og) kreve fjernet eller forandret tiltaket hvis det var i strid med kravene i lov og/eller vedtekt.

Ved forrige revisjon av pbe bortfalt – ved en inkurie? – denne differensieringen, selvom siste ledd tyder på at departementets hensikt allikevel var å opprettholde kommunenes adgang til å diffensiere tillatelsenes tidshorisonter og mulighetene til å gripe inn. Dette synet er senere blitt bekreftet i brev til undertegnede fra KRD 14/11 2006, siste avsnitt, der det påpekes at det ikke har vært departementets hensikt å foreta endringer i bestemmelsen på dette punkt. Denne manglende presiseringen i dagens lovverk har avstedkommet forvirring i en del kommuner og fylkesmenn, ikke minst i Oslo, der behandlingen av reklametårnsakene har avdekket stor grad av usikkerhet og motstridende oppfatninger, og der kommunen faktisk har gått ut og hevdet at tillatelsene er gitt permanent. Dette er også foranledningen til at kommunen i sitt arbeid med ny vedtekt/reklameplan har innført forslag om generelt amnesti for tillatelser til skilt, og fratatt seg selv det handlingsrom loven faktisk gir adgang til.

Behovet for oppklaring av dagens forhold er derfor åpenbart, og det er prisverdig at KRD forsøker å innføre et tydeligere regime. Dessverre gjøres dette ved å introdusere enda en kategori tillatelser: det er ikke nok med tidsbegrenset tillatelse og tillatelse inntil videre, men man foreslår også å kunne gi permanent tillatelse. Dette er forøvrig stikk i strid med redegjørelsen i NOU 2005:12, der det ble oppsummert at kommunene jevnt over anser skilt som midlertidige innretninger. I forlengelsen av dette synet var det naturlig at man foreslo å utvide kommunenes handlingsrom ved å fjerne tillatelser gitt for et bestemt tidsrom, og gi kommunene adgang til å kreve fjernet eller forandret alle tiltak i strid med loven. Det ville i alle fall innebære en forenkling og klargjøring, selv om "rettsvernet" for tiltakshaver ble redusert.

Selv med den forrige versjonen av § 107 var de to typene tillatelser gjenstand for forvirring og manglende kommunal kompetanse. Selv om det nye lovforslaget er klarere i ordlyden, er det ikke sikkert at innføringen av tre tillatelses-typer vil medføre enklere eller avklarede arbeidsforhold i kommunene. Likeledes er det knyttet flere ubesvarte spørsmål til de tre kategoriene tillatelser:

- I telefonsamtale med KRD's Egil Stabell Rasmussen (27/05-2008) ble tidshorisonten "for et bestemt tidsrom" definert som et hvilket som helst klart definert tidsrom, fra to uker til 20 år (eller mer, for den saks skyld). Dette står i skarp kontrast til forståelsen av det

samme begrepet som KRD's Grethe Sibbern tidligere har gitt uttrykk for pr. telefon, nemlig et klart definert tidsrom av kort varighet (2 uker til et halvt år, f eks). Her er det åpenbart rom for en tydelig avklaring.

- KRD's forslag om å innføre permanente tillatelser for skilt vil definitivt være i strid med den allmenne oppfatning av denne typen innretninger som midlertidige innretninger med relativt kort levetid. Ikke bare er levetiden på selve innretningen som regel kort, men de fleste skilt vil bli skiftet ut nokså hyppig, enten på grunn av at bedriften flytter eller legges ned, eller at den grafiske profilen forandres. De færreste tiltakshavere vil derfor forvente at det gis permanente tillatelser for skilt.
- Permanente tillatelser vil sterkt begrense det kommunale handlingsrommet. Jeg har tidligere redegjort for en rekke situasjoner der det kan være aktuelt og ønskelig for en kommune å kreve et skilt fjernet eller forandret, noe det nye forslaget nå setter en effektiv stopper for.
- Det nye forslaget gir allikevel adgang til at tiltak som er trafikkfarlige vil kunne fjernes eller forandres uavhengig av typen tillatelse som ligger til grunn. Dette "favoriserer" trafikksikkerhet fremfor estetikk som hjemmelsgrunn for fjerning/forandring, og man kan spørre seg om dette er bevisst?
- Hva innebærer en permanent tillatelse – hva kjøper tiltakshaver med en permanent tillatelse, og hvilken sikkerhet har han for at det han faktisk kjøper (synlighet, annonseringsrom, reklameverdi) er permanent? Vil man kunne komme opp i situasjoner der et skilt vil bli tildekket eller gjort usynlig, f eks ved at nabotomten utbygges eller annen form for stedsutvikling og kan dette medføre erstatningsansvar? Hva med et frittstående skilt som etter 20 år kommer i konflikt med ny reguleringsplan?
- Ved riving av permanente konstruksjoner forutsettes det i loven at rivningstillatelse innhentes. Vil dette også gjelde skilt som det er gitt permanent tillatelse til, men som tiltakshaver av ulike grunner ønsker fjernet?
- KRD anbefaler i sine kommentarer at tillatelser gitt permanent eller for et bestemt tidsrom bør være hovedregelen. Dette gir klare retningslinjer overfor kommunene om å frasi seg mye av sitt handlingsrom, hvis de ikke har tilstrekkelig kompetanse til å være helt bevisste om skiltenes iboende forgjengelighet og kommuneutvikling. (Min telefonsamtale med Rasmussen kan tyde på at KRD egentlig ikke har ment å inkludere permanente tillatelser i hovedregelen, men det er faktisk det som står i kommentaren!).

TILLEGGSKOMMENTARER:

KRD hitsetter i kommentarene: "I dette ligger at de (innretningene) må være i overensstemmelse med forskrifter, planer og annet som angir kommunal strategi på dette området. Dette er nytt i forhold til gjeldende rett, og innebærer at kommunene får mulighet til å endre sin praksis ut fra politiske og faglige nyorienteringer i disse sakene." Ved siden av at dette faktisk ikke innebærer noe nytt i forhold til dagens lovverk, jfr. Oslo kommunes sak med Steen & Strøm's lysskilt tvers over Nedre Slotts gate i 1995 (vedlagt i undertegnede's brev til KRD av 12.02.2008), og der Fylkesmannen presiserte "... at forholdene må vurderes ut fra den rettsstilstand som gjelder på det tidspunkt da saken behandles, og Fylkesmannens skjønnsmessige vurdering fra 1988 kan selvsagt ikke være bindende for all ettertid."

Som det alt er redegjort for, vil imidlertid kommunene ha fått sterkt begrenset adgang til å endre sin praksis hvis det stadig vekk gis permanente tillatelser (eller hvis de tidsbegrensede tillatelsene er tilstrekkelig lange). Det KRD hevder er noe nytt i forhold til dagens rettspraksis, innebærer med det nye lovforslaget faktisk en begrensning av en mulighet som kommunene allerede i dag har, men er usikre på og vegrer seg for å bruke.

På bakgrunn av disse anfektelsene vil jeg foreslå at lovteksten bearbeides og lyder som følger:

§ 30-3 Skilt:

Skilt må ikke virke skjemmende eller sjenerende i seg selv, i forhold til omgivelsene eller for trafikken, eller i strid med ønsket utvikling i kommunen.

Tillatelse til skilt kan gis for et kortere, bestemt tidsrom eller inntil videre. Dersom tillatelsen er gitt inntil videre, kan kommunen gi pålegg om å fjerne eller endre ethver skilt som etter kommunens skjønn strider mot kravene i første ledd. Skilt som antas å medføre fare kan i alle tilfelle kreves fjernet ved pålegg fra kommunen.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om materielle krav til skilt.

mvh

Morten I Kerr
rådgiver